

แนวทาง การจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ

สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน

กลุ่มงานส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน

คำนำ

วาระกรมการพัฒนาชุมชน ปี ๒๕๖๐ (CDD Agenda 2017) ซึ่งกำหนดปัจจัยขับเคลื่อน “การพัฒนาอาชีพครัวเรือน” เพื่อให้ครัวเรือนมีอาชีพที่สร้างรายได้ให้ตนเอง ทำให้เศรษฐกิจครัวเรือนมีความมั่นคง ประชาชนใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนอย่างมีความสุข โดยกรมฯ ได้ดำเนินโครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่เป้าหมาย ๒๓,๕๘๘ หมู่บ้าน โดยให้ชาวบ้านสอนชาวบ้านในสิ่งที่เขาอยากทำ ด้วยกระบวนการพัฒนาปราชญ์ชุมชนด้านอาชีพให้สามารถถ่ายทอดความรู้ และไปฝึกปฏิบัติอาชีพให้กับครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนจนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง พร้อมทั้งสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มอาชีพโดยกรมฯ ได้จัดทำเอกสารแนวทางการสร้างสัมมาชีพชุมชน และเอกสารสัมมาชีพชุมชน สร้างวิถีชีวิตที่ยั่งยืน สนับสนุนการดำเนินงานแล้วนั้น

เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการขับเคลื่อนการสร้างสัมมาชีพชุมชนแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง กรมการพัฒนาชุมชน จึงได้จัดทำเอกสาร “แนวทางการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ” ขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนา กลุ่มอาชีพให้มีความเข้มแข็ง สามารถเข้าถึงแหล่งทุนและนำกลุ่มอาชีพไปสู่ระบบการลงทะเบียน ผู้ผลิต ผู้ประกอบการOTOP รวมถึงเป็นกลุ่มอาชีพที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง

กรมการพัฒนาชุมชน

พฤษภาคม ๒๕๖๐

สารบัญ

	หน้า
ความหมายกลุ่มอาชีพ	๑
วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ	๑
ขั้นตอนและวิธีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ	๒
คุณสมบัติและเอกสารในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ	๓
การบริหารกลุ่มอาชีพ	๔
การพัฒนากลุ่มอาชีพ	๘
การนำกลุ่มอาชีพเข้าสู่ OTOP	๑๐
มาตรฐานของกลุ่มอาชีพ	๑๓
ปัจจัยความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ	๑๕
ภาคผนวก	
ตัวอย่างระเบียบกลุ่มอาชีพ	๑๗
แบบฟอร์มเอกสารการจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพ	
- คำขอจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพ	๒๑
- หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพ	๒๓
- รายชื่อคณะกรรมการกลุ่ม	๒๔
- รายชื่อสมาชิกกลุ่ม	๒๕
- แบบฟอร์มทะเบียนข้อมูลกลุ่มอาชีพที่จัดตั้งตามแนวทางสัมมาชีพชุมชน	๒๖

กลุ่มอาชีพ

ความหมายกลุ่มอาชีพ

กลุ่ม หมายถึงการที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน โดยมีการติดต่อสัมพันธ์กัน หรือ ปฏิสัมพันธ์กัน และมีจุดมุ่งหมายที่จะกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน และความสัมพันธ์นี้จะช่วยให้สมาชิกกลุ่มอยู่ร่วมกันได้ในระดับที่พอดี

การที่บุคคลมารวมกันเป็นกลุ่ม จะต้องมึลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือหลายลักษณะต่อไปนี้เกิดขึ้น คือ

๑. จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์กันเสมอ
๒. แต่ละคนจะถือว่าตนเองเป็นสมาชิกกลุ่ม
๓. แต่ละคนในกลุ่มจะยอมรับกันเป็นสมาชิกกลุ่ม
๔. มีปทัสถานร่วมกัน
๕. แต่ละคนจะมีบทบาทที่ชัดเจน
๖. มีการเลียนแบบลักษณะบางอย่างที่ตนเองคิดว่าเหมาะสมจากสมาชิกในกลุ่ม
๗. สมาชิกมีความคิดว่ากลุ่มจะต้องให้ผลประโยชน์ต่อสมาชิก
๘. สมาชิกจะแสวงหาเป้าหมายร่วมกัน
๙. มีการรับรู้ความเป็นเอกภาพของกลุ่มร่วมกัน และ
๑๐. สมาชิกกลุ่มจะปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของกลุ่ม

กลุ่มอาชีพ หมายถึง การรวมตัวของชาวบ้านที่ประกอบอาชีพเดียวกัน ดำเนินกิจกรรมด้านอาชีพ กิจกรรมผลิต และจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง โดยมีคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม มีระเบียบข้อบังคับ

กลุ่มอาชีพ ตามแนวทางการสร้างสัมมาชีพชุมชน หมายถึง กลุ่มที่จัดตั้งขึ้นใหม่จากการรวมตัวของผู้แทนครัวเรือนในหมู่บ้านตามยุทธศาสตร์ที่ ๑(๒๓,๕๘๙ หมู่บ้าน) ตั้งแต่ ๕ ครัวเรือนขึ้นไป ซึ่งผ่านการส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน จำนวน ๕ วัน ที่มีการประกอบอาชีพเดียวกันหรือประเภทอาชีพเดียวกัน

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ

๑. เพื่อส่งเสริมให้ครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนมีการรวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ และก่อให้เกิดรายได้อย่างต่อเนื่อง
๒. เพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถ ในด้านการผลิต การตลาด และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อก้าวไปสู่การเป็นผู้ประกอบการชุมชน
๓. เพื่อเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสัมมาชีพตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นตอนและวิธีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ

๑. ประชาสัมพันธ์เชิญชวน คริวเรือนสัมมาชีพชุมชนที่ประกอบอาชีพเดียวกัน หรือประเภทเดียวกันเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ

๒. ประชุมหรือจัดเวทีสร้างความรู้ความเข้าใจ โดยอธิบายวัตถุประสงค์ หลักการ และวิธีการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ ความสำคัญของกลุ่มที่มีต่อสมาชิกกลุ่มและชุมชนรวมถึงกิจกรรมที่สมาชิกจะร่วมกันทำตามความต้องการและเหมาะสมกับศักยภาพ สภาพท้องถิ่น

๓. ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มอาชีพโดยสมาชิกร่วมกันกำหนดองค์ประกอบพื้นฐานของกลุ่ม ดังนี้

- ตั้งชื่อกลุ่มตามความเห็นชอบของสมาชิก โดยขึ้นต้นด้วยคำว่า “กลุ่มอาชีพ.....”

และอาจให้มีคำขวัญประจำกลุ่ม

- กำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่ม เพื่อเป็นทิศทางที่ชัดเจนในการดำเนินงานของกลุ่ม

- กำหนดที่ตั้งกลุ่ม เพื่อเป็นสถานที่ จุดศูนย์รวมสำหรับดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม

- เลือกคณะกรรมการประกอบด้วยตำแหน่งหลักคือ ประธาน รองประธาน

เลขาธิการ เภรัญญิกและประชาสัมพันธ์ โดยสมาชิกในกลุ่มเลือกกันเอง เพื่อเป็นตัวแทนของกลุ่มในการบริหารงาน การติดต่อประสานการดำเนินงานต่าง ๆ กับหน่วยงาน และผู้เกี่ยวข้อง

- จัดทำกติกาของกลุ่ม เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน ระหว่างสมาชิกกลุ่มและกรรมการ

- จัดทำแผนปฏิบัติการของกลุ่ม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน

๔. รวบรวมข้อมูลกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่มอาชีพดำเนินการจัดทำ และรวบรวมข้อมูลการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ประกอบด้วยบันทึกการประชุมฯ ข้อบังคับกลุ่มรายชื่อคณะกรรมการกลุ่มรายชื่อสมาชิกกลุ่ม แผนงาน/กิจกรรมกลุ่ม และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๕. ยื่นจดทะเบียนกลุ่มอาชีพคณะกรรมการกลุ่มอาชีพนำข้อมูลกลุ่มยื่นเสนอขอจัดตั้งกลุ่มอาชีพ กับสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้อง แล้วออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพพร้อมรายงานการจัดตั้งกลุ่มอาชีพไปยังจังหวัดเพื่อรายงานกรมการพัฒนาชุมชน

๖. กลุ่มอาชีพดำเนินกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการ ที่ได้ร่วมกันจัดทำขึ้น

๗. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ/ ทีมสนับสนุนฯ/ ทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชน ติดตามสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

๘. ประสานหน่วยงานภาคีการพัฒนา เพื่อสนับสนุนการพัฒนาในกลุ่มอาชีพในด้านต่างๆ เช่น การเข้าถึงปัจจัยการผลิต องค์กรความรู้ การตลาด การประชาสัมพันธ์ การบริหารจัดการ

คุณสมบัติและเอกสารในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ

คุณสมบัติของกลุ่มอาชีพที่ขอจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพ

๑. เป็นประชาชนที่มีภูมิลำเนาในหมู่บ้าน ตำบล อำเภอที่ตั้งกลุ่ม และมีสัญชาติไทย
๒. มีจำนวนสมาชิกตั้งแต่ ๕ คน ขึ้นไป ที่ประกอบอาชีพเดียวกันหรือประเภทอาชีพเดียวกัน และมีความสมัครใจในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม
๓. มีการบริหารงานโดยคณะกรรมการที่มาจากการเลือกตั้งของสมาชิก
๔. มีข้อบังคับ กติกา หรือ ระเบียบของกลุ่มที่ชัดเจนและสมาชิกรับทราบ
๕. มีการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมการประกอบอาชีพของสมาชิกโดยรวมมิใช่เพื่อประโยชน์

ต่อบุคคลใดเป็นการเฉพาะ

๖. มีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มที่ชัดเจน
๗. มีสถานที่ตั้งกลุ่มที่เหมาะสม

เอกสารในการขอจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพ

๑. รายชื่อสมาชิกกลุ่ม
๒. รายชื่อคณะกรรมการกลุ่ม
๓. กติกา ระเบียบหรือข้อบังคับของกลุ่ม
๔. แผนการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมการประกอบอาชีพของสมาชิก
๕. บันทึกรายงานการประชุมจัดตั้งกลุ่ม
๖. หลักฐานประธานกลุ่ม (สำเนาบัตรประชาชนและทะเบียนบ้าน)
๗. ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการ เช่น สถานที่ประกอบกิจการการประชุมกลุ่ม

ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม เป็นต้น

การบริหารกลุ่มอาชีพ

การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอาชีพให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ร่วมกันของสมาชิก รวมถึงทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็งสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้หลัก ๕ กดังนี้

ก ที่ ๑ : กลุ่ม/สมาชิก

- กลุ่มเป็นการรวมตัวกันของคนที่มีความสมัครใจพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มที่มีอาชีพเดียวกัน หรือประเภทอาชีพเดียวกัน อย่างน้อย ๕ คน ขึ้นไป สมาชิกกลุ่มโดยทั่วไป มี ๓ ประเภท คือ สมาชิกสามัญ สมาชิกกิตติมศักดิ์ และสมาชิกสมทบ
- ที่ตั้งของกลุ่ม ควรเลือกสถานที่ที่เป็นที่สาธารณะ หรือสถานที่ที่มีความพร้อมสามารถเป็นศูนย์กลางการดำเนินงานของกลุ่มสมาชิกสามารถเดินทางไปมาสะดวก และควรมีการขอใช้สถานที่ให้ถูกต้อง
- สมาชิก เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กลุ่มกำหนด เช่น มีภูมิลำเนา หรือถิ่นอาศัยเดียวกับสถานที่ตั้งกลุ่ม มีความรู้ความเข้าใจและเห็นชอบในหลักการของกลุ่ม รวมถึงพร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบข้อตกลงของกลุ่ม และสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มด้วยความสมัครใจ
- บทบาทหน้าที่ของสมาชิกคือ เข้าร่วมการประชุมและแสดงข้อคิดเห็น ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่ม นำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาอาชีพ ร่วมกำหนดและปฏิบัติตามระเบียบของกลุ่ม

ก ที่ ๒ : กรรมการ

กรรมการ คือ กลุ่มคนซึ่งได้รับมอบหมายและเป็นตัวแทนจากสมาชิกให้บริหารกลุ่มนั้น ๆ ซึ่งกลุ่มจะมั่นคงและบรรลุผลเพียงใด ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการที่ต้องปฏิบัติหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ การแต่งตั้งคณะกรรมการ ควรเป็นเลขคู่ เพื่อให้สัดส่วนของการออกเสียงมีความเป็นเอกฉันท์จำนวนอยู่ระหว่าง ๕ - ๒๑ คนมีวาระการดำรงตำแหน่งอยู่ระหว่าง ๑ - ๔ ปี

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการคือ ดำเนินการร่างระเบียบหรือข้อบังคับกลุ่ม โดยความเห็นชอบของสมาชิกกลุ่ม จัดให้สมาชิกมาประชุมแสดงความคิดเห็นและวางแผนการดำเนินกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน จัดให้มีบริการแก่สมาชิกในด้านต่างๆ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตำแหน่งของกรรมการ ประกอบด้วย

-ตำแหน่งหลัก คือ ประธานรองประธานเลขานุการเหรัญญิกปฏิคม และประชาสัมพันธ์ โดยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละตำแหน่งมี ดังนี้

๑. ประธาน

- เป็นประธานในที่ประชุมกำหนดเรื่องที่จะเข้าประชุม กำหนดแผนการประชุม เพื่อให้ได้มติ นโยบาย แผนงาน วิธีการ ขั้นตอนของการปฏิบัติงาน

- จัดทำแผนการดำเนินงานของกลุ่มร่วมกับคณะกรรมการ โดยความเห็นชอบของสมาชิก
- ประชาสัมพันธ์ข่าวสารไปสู่สมาชิก
- ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง
- ปฏิบัติตามมติที่ประชุม

๒. รองประธาน

- ติดต่อประสานงาน และร่วมกับประธานในการปฏิบัติงานต่าง ๆ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ประธาน หรือที่ประชุมกลุ่มมอบหมาย

๓. เลขานุการ

- รวบรวมเรื่องต่าง ๆ ให้ประธานกรรมการเพื่อพิจารณา หรือสั่งการให้นำเข้าที่ประชุม
- จัดทำรายงานการประชุมและจัดบันทึกต่าง ๆ ในการดำเนินงานของคณะกรรมการ
- ติดต่อประสานงานกับคณะกรรมการและสมาชิก
- ปฏิบัติตามที่ประธาน หรือที่ประชุมกลุ่มมอบหมาย

๔. เภรัญญิก

- จัดทำทะเบียนต่าง ๆ หลักฐานการรับ-จ่ายเงินของกลุ่ม
- ดำเนินการติดตามและควบคุมเกี่ยวกับการเงินและบัญชีของกลุ่ม
- รับผิดชอบเก็บรักษาเงินของกลุ่ม
- ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ประชุมกลุ่มมอบหมาย

๕. ปฏิคม

- ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการต้อนรับ การประสานงาน การอำนวยความสะดวก การสร้างความเป็นมิตรอบอุ่นใจ การให้ความสะดวกสบาย การให้ข้อมูลข่าวสาร การปฏิบัติตามคำร้องขอ และการให้ ความช่วยเหลือตามสมควร
- ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ประชุมกลุ่มมอบหมาย

๖. ประชาสัมพันธ์

- ติดต่อประสานงาน และเผยแพร่ข่าวสารหรือแจ้งเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งที่ประชุมได้ลงมติไว้แล้ว ให้คณะกรรมการกลุ่มอาชีพ สมาชิก หรือผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ
- เสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างคณะกรรมการหรือสมาชิกด้วยกัน กับหน่วยงานภาครัฐ หรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง
- ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ประชุมกลุ่มมอบหมาย
- ตำแหน่งอื่น ๆ เช่น การตลาด บัญชี ออกแบบ ฝ่ายศิลป์ ฝ่ายขาย ฝ่ายผลิต ฝ่ายจัดซื้อ ฝ่ายรับออเดอร์ ฝ่ายแปรรูป ฝ่ายตรวจนับ ฝ่ายตรวจสอบคุณภาพ
- ที่ปรึกษา อาจแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับกลุ่มอาชีพนั้น ๆ เช่น ด้านการเกษตร ด้านเคหกิจเกษตร ด้านส่งเสริมอาชีพ

ก ที่ ๓ : กฎ กติกา ระเบียบข้อบังคับกลุ่ม

กฎ กติกา ระเบียบข้อบังคับกลุ่ม ควรทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน ระหว่างสมาชิกและคณะกรรมการ วิธีการอาจเป็นการร่วมกันร่างขึ้นมาเอง หรือ อาศัยกฎหมายอื่นมารองรับ การกำหนดสาระสำคัญในระเบียบอาจกำหนดเป็นหมวดหมู่ ดังนี้

หมวดที่ ๑ ข้อความทั่วไป ประกอบด้วย ชื่อกลุ่ม ที่ตั้งกลุ่ม วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ

หมวดที่ ๒ วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ

หมวดที่ ๓ สมาชิกกลุ่ม ประกอบด้วย คุณสมบัติของสมาชิก การสมัครเข้าเป็นสมาชิก บทบาทหน้าที่ของสมาชิก การพ้นจากสมาชิก

หมวดที่ ๔ เงินทุนของกลุ่ม ที่มาเงินทุนของกลุ่ม การใช้จ่ายเงินทุนของกลุ่ม

หมวดที่ ๕ การดำเนินงานของกลุ่ม ประกอบด้วย กิจกรรมของกลุ่ม วิธีการดำเนินกิจกรรม การจัดสรรประโยชน์หรือกำไรของกลุ่ม

หมวดที่ ๖ คณะกรรมการบริหารกลุ่มประกอบด้วย คุณสมบัติของคณะกรรมการ จำนวน คณะกรรมการ โครงสร้างของคณะกรรมการ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ วิธีการคัดเลือก วาระในการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การประชุมของ คณะกรรมการและสมาชิก

หมวดที่ ๗ การแก้ไขหรือเพิ่มเติมระเบียบกำหนดวิธีการแก้ไขหรือเพิ่มเติมระเบียบ

หมวดที่ ๘ บทเฉพาะกาลใครเป็นผู้ลงนามในระเบียบ วันที่ระเบียบมีผลบังคับใช้

ก ที่ ๔ : กองทุน

กองทุนของกลุ่มอาชีพอาจเป็นเงินหรือเครื่องมือ ที่ทำให้กิจกรรมของกลุ่มดำเนินการได้และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ที่มาของทุน ได้แก่

๑. ทุนจากการระดมหุ้นของสมาชิกควรกำหนดจำนวนหุ้นของสมาชิกให้ชัดเจนเพื่อใช้เป็นทุนตั้งต้นในการดำเนินงานของกลุ่ม

๒. ทุนจากภาครัฐ/ เอกชนเช่น ภาครัฐสนับสนุนงบประมาณ เงินบริจาค เงินสมทบจากเครือข่าย หรือกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

๓. ทุนจากการจัดกิจกรรม เช่น จำหน่ายข้าวเปลือก เส้นฝ้ายแล้วหักรายได้เข้ากลุ่ม

๔. ทุนจากการกู้ยืม แบ่งเป็น

แหล่งทุนภายในชุมชน เช่น เงินกู้จากสหกรณ์ฯ กองทุนหมู่บ้านฯ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เครือญาติ

แหล่งทุนภายนอกชุมชน เช่น สถาบันการเงินต่าง ๆ (ธกส. ออมสิน SME ฯลฯ)

ก ที่ ๕ : กิจกรรม

เป็นสิ่งที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันปฏิบัติ เพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนและชุมชน โดยมีการกำหนดเป็นแผนกิจกรรมต่างๆ เช่น การประชุมการวางแผนการผลิตและจำหน่าย การระดมทุนของกลุ่ม การพัฒนาความรู้ความสามารถของสมาชิก การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ การจัดสวัสดิการ การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

กิจกรรมของกลุ่ม ถือเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้กลุ่มมีชีวิต บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ดังนั้น คณะกรรมการจึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้กลุ่มมีแผนและดำเนินกิจกรรมตามแผนอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ โดยกิจกรรมของกลุ่มต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วม ก่อให้เกิดความร่วมมือ และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มั่นคง ชุมชนพึ่งตนเองได้ตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนากลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพที่สามารถดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีการดำเนินกิจกรรมกลุ่มอาชีพได้อย่างยั่งยืนนั้น กลุ่มอาชีพจำเป็นต้องมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนี้

การบริหารจัดการ

- การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่ม
- การมีกิจกรรมกลุ่มอย่างต่อเนื่อง
- การแบ่งปันผลประโยชน์ของกลุ่มที่เหมาะสม เป็นธรรม และสมาชิกมีความพึงพอใจ
- การมีกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- การมีกฎระเบียบกติกาที่เป็นที่ยอมรับของทุกคน
- มีการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงาน
- มีกิจกรรมสร้างแรงจูงใจ เช่น การให้รางวัล การยกย่องชมเชย

การพัฒนาด้านการผลิต

- ปริมาณผลผลิต ผลงานได้ตามเป้าหมาย
- คุณภาพผลผลิต ผลงานได้ตามเป้าหมาย
- ความหลากหลายของผลผลิต
- การพัฒนาต่อยอดของผลผลิต

การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์

- การคัดเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพ คำนึงถึงความปลอดภัยและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติ
- การใช้ภูมิปัญญา/ วัฒนธรรม เป็นฐานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เช่น การหมักโคลนผ้า
- การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
- มีการนำเทคโนโลยี/ องค์ความรู้ใหม่ มาใช้ในการดำเนินงาน
- การขอเครื่องหมายรับรองคุณภาพ เช่น มผช. อย. ฮาลาล เป็นต้น

การส่งเสริมช่องทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์เป็นการเปิดโอกาสในการสร้างการรับรู้ และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพดังนี้

- ณ ที่ทำการกลุ่ม
- ตลาดในชุมชน
- ร้านโอท็อป
- ร้านค้าในโรงแรม/ ที่พัก/ แหล่งท่องเที่ยว
- ร้านจำหน่ายของฝาก/ จุดพักรถนักท่องเที่ยว

- งานแสดงสินค้าของหน่วยงานราชการเช่น ที่ว่าการอำเภอ ศาลากลางจังหวัด ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรม ฯลฯ
- งานแสดงสินค้าของภาคเอกชน
- การประชาสัมพันธ์ทางสื่อสิ่งพิมพ์โปสเตอร์ แผ่นพับ แผ่นปลิว
- สื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ ไลน์ เฟซบุ๊ก

การจัดสรรผลกำไร

- การจัดสรรสวัสดิการ เช่น การจัดหาพนักงาน ค่ารักษาพยาบาล ทุนการศึกษา จัดทำประกันชีวิต ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ซ่อมแซมและซ่อมวัสดุ อุปกรณ์
- พัฒนาสาธารณประโยชน์ เช่น พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
- ส่งเสริมและพัฒนาคณะกรรมการและสมาชิก เช่น ศึกษาดูงาน, ให้อัฒิเงิน, ค่าตอบแทนคณะกรรมการ, ค่าตอบแทนคนจำหน่ายสินค้า, สมาชิกยืมเงินเป็นทุนหมุนเวียน
- การจัดสรรเป็นทุนของกลุ่ม
- การปันผลแก่สมาชิก

การนำกลุ่มอาชีพเข้าสู่ OTOP

กลุ่มอาชีพตามแนวทางสัมมาชีพชุมชน ในปี ๒๕๖๐ จะมีการจัดตั้งขึ้นไม่น้อยกว่า ๒,๓๖๐ กลุ่ม หากกลุ่มอาชีพมีการบริหารจัดการที่ดี และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีความพร้อมต่อการลงทะเบียนและคัดสรรของหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ได้ จึงเป็นโอกาสในการพัฒนาของกลุ่มอาชีพที่จะก้าวต่อไปอีกระดับหนึ่ง

จากแนวคิด “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” (One Tambon One Product : OTOP) ที่เน้นกระบวนการ การสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ในแต่ละหมู่บ้าน ชุมชน หรือตำบล เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้แต่ละชุมชน ได้นำทรัพยากรภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการคุณภาพที่มีจุดเด่นและมูลค่าเพิ่มเป็นที่ต้องการของตลาด สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น โดยยึดหลักการพึ่งตนเองของชุมชน และรัฐพร้อมที่จะช่วยเหลือในด้านความรู้สมัยใหม่และการบริหารจัดการ เชื่อมโยงสินค้าชุมชนสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มอาชีพสามารถนำเข้าสู่ระบบลงทะเบียนและคัดสรรฯ แบ่งเป็น ๕ กลุ่มประเภท ดังต่อไปนี้

๑.ประเภทอาหาร หมายถึง ผลผลิตทางการเกษตรและอาหารแปรรูป ซึ่งได้รับมาตรฐาน ออย., GAP, GMP, HACCP, Qmark, มผช., มอก., มาตรฐานเกษตรอินทรีย์, ฮาลาล และมีบรรจุภัณฑ์เพื่อการจำหน่ายทั่วไป แบ่งเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

๑.๑ ผลผลิตทางการเกษตรที่ใช้บริโภคสด เช่น พืชผัก ผลไม้ เช่น มะม่วงสับปะรด ส้มเขียวหวาน มังคุด ส้มโอ กล้วย เป็นต้น กรณีพันธุ์ไม้ เช่น กิ่งพันธุ์มะม่วง กิ่งพันธุ์มะพร้าว ไม้ประดับ ฯลฯ ไม่ถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียนได้

๑.๒ ผลผลิตทางการเกษตรที่เป็นวัตถุดิบและผ่านกระบวนการแปรรูปเบื้องต้นเช่น น้ำผึ้ง ข้าวสาร ข้าวกล้อง ข้าวฮาง เป็นต้น เนื้อสัตว์แปรรูป เช่น เนื้อโคขุน เนื้อนกอกระจากเทศแช่แข็ง หมูแดดเดียว หมูยอ แหนม ไส้จั่ว ไส้กรอก ปลาอบรมควัน หอยจ้อ เป็นต้นอาหารประมงแปรรูป เช่น ไส้กรอกปลา ปลาช่อนแดดเดียว ปลาสลิดแดดเดียว ส้มปลาตัว น้ำบูดู กะปิ กุ้งแห้ง น้ำปลา ปลาร้า เป็นต้น กรณีสัตว์ที่มีชีวิต เช่น ไก่ชน ปลากัด ไม่ถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียนได้ เพราะไม่ผ่านกระบวนการแปรรูปเบื้องต้น

๑.๓ อาหารแปรรูปกึ่งสำเร็จรูป/สำเร็จรูป เช่น ขนมเค้ก ฉะก๋วย ขนมโมจิเต้าส้อ กระยาสารท กล้วยฉาบ กล้วยอบ มะขามปรงรส ทูเรียนทอด กาละแม กะหรี่ปั๊บ ขนมทองม้วน ข้าวเกรียบ ข้าวแต่น้ำ น้ำพริกเผาและน้ำพริกต่างๆ แจ่วบอง น้ำจิ้มสุกี้ น้ำปลาร้าหวานผักกาดดอง พริกไทย แคบหมู ไข่เค็ม กุนเชียง หมูทุบ หมูแผ่น เป็นต้น

๒.ประเภทเครื่องดื่ม หมายถึง ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ได้แก่สุราแช่ สุรากลั่น สาโท อุ ไวน์ เหล้าขาว ๓๕-๔๐ ดีกรี เป็นต้น และเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มประเภทพร้อมดื่ม ผลิตภัณฑ์ประเภทขงละลาย และผลิตภัณฑ์ประเภทขง เช่น น้ำผลไม้ น้ำสมุนไพร เครื่องดื่มรังก กาแฟคั่ว กาแฟปรุงสำเร็จ ชิงผงสำเร็จรูป มะตูมผงชาใบหม่อน ชาจีน ชาสมุนไพร ชาชก น้ำฉะก๋วย น้ำเต้าหู้ นมสด นมข้าวกล้อง เป็นต้น

๓.ประเภทผ้า เครื่องแต่งกาย หมายถึง ผ้าทอและผ้าถักจากเส้นใยธรรมชาติหรือเส้นใยสังเคราะห์ รวมทั้งเสื้อผ้า/เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องแต่งกายที่ใช้ประดับตกแต่งประกอบการแต่งกายทั้งเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยและเพื่อความสวยงาม

๓.๑ **ผ้า** หมายถึง ผลิตภัณฑ์ผ้าฝืนที่ทำจากเส้นใย เส้นด้าย นำมาทอถักเป็นฝืนมีลวดลายเกิดจากโครงสร้างการทอหรือตกแต่งสำเร็จบนฝืนผ้า ทำด้วยมือ หรือเครื่องจักร รวมถึงผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มซึ่งเป็นเส้นใยธรรมชาติและเส้นใยสังเคราะห์ สิ่งทอ และผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าเป็นหลักและมีวัสดุอื่นๆ เป็นองค์ประกอบผสม เช่น ผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าสร่ง ผ้าขาม้าผ้าคลุมไหล่ ผ้าบาติก ผ้าถุง ผ้าปักชาวเขา ผ้าคลุมผม หมวกกะปิเยาะ ผ้าพันคอ เสื้อผ้าสำเร็จรูปบุรุษ - สตรี เป็นต้น

๓.๒ **เครื่องแต่งกาย** หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ประดับตกแต่งประกอบการแต่งกายที่ทำจากวัสดุทุกประเภทเพื่อประโยชน์ในการใช้สอย เช่น รองเท้า เข็มขัด กระเป๋าถือ เป็นต้นและเพื่อความสวยงาม เช่น สร้อย แหวน ต่างหู เข็มกลัด กำไล นาฬิกาข้อมือ เนคไท หมวกแฟชั่น เป็นต้น

๔.ประเภทของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่มีไว้ใช้หรือตกแต่งประดับในบ้าน สถานที่ต่างๆ เช่น เครื่องใช้ในบ้าน เครื่องครัว เครื่องเรือน ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้สอย หรือประดับตกแต่ง หรือให้เป็นของขวัญ เพื่อให้ผู้รับนำไปใช้สอยในบ้าน ตกแต่งบ้าน รวมทั้งสิ่งประดิษฐ์ที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่น และสินค้านั้นต้องไม่ผลิตโดยใช้เครื่องจักรเป็นหลัก และใช้แรงคนเป็นส่วนเสริมหรือไม่ใช้แรงงานคน โดยประเภทของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก แบ่งออกเป็น ๗ กลุ่ม ดังนี้

๔.๑ **ไม้** หมายถึง ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก ที่มีวัสดุที่ทำจากไม้เป็นหลักเช่น

ไม้แกะสลัก เฟอร์นิเจอร์ กล่องไม้ นาฬิกาไม้ตั้งโต๊ะ โคมไฟกะลามะพร้าว ของเล่นเด็ก เครื่องดนตรีตู้พระธรรม เรือจำลอง แจกันไม้ กรงนก ไม้แขวนเสื้อ เป็นต้น

๔.๒ **จักสาน ถักสาน** หมายถึง ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก ที่มีวัสดุที่เป็นเส้นใยธรรมชาติหรือวัสดุสังเคราะห์ใดๆ เช่น พลาสติกนำมาจักสาน หรือถักสานถักทอเป็นรูปร่างเช่น ตะกร้า กระจุตสาน เสื่ออก ที่รองงานทำจากเสื่ออก ที่ใส่ของทำจากพลาสติกสาน กระจาดกระบุง กระด้ง กระติบข้าว เชือกมัด เปลยวน โคมไฟผักตบชวา ไม้กวาด กระเช้าเถาวัลย์ พรมเช็ดเท้าผ้าชี หมวกสานไม้ไผ่ เป็นต้น

๔.๓ **ดอกไม้ประดิษฐ์/วัสดุจากเส้นใยธรรมชาติ** หมายถึง ดอกไม้ ต้นไม้ กล้วยไม้ผลไม้ที่ไม่ใช่สิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติ แต่ทำจากวัสดุต่างๆ เพื่อเลียนแบบธรรมชาติหรือและผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก ที่มีวัสดุที่ทำจากกระดาษเป็นหลัก เช่น ดอกกระดาษ กล่องกระดาษ ต้นไม้ประดิษฐ์ ผลไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น

๔.๔ **โลหะ** หมายถึง ผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึกที่ทำจากโลหะต่างๆ เช่น เงิน ทองเหลือง ดีบุก สแตนเลส ทอง สังกะสี เป็นต้น เป็นส่วนประกอบหลัก เช่น ซ้อนส้อม มีด ผลิตภัณฑ์ภาชนะที่ใช้โลหะ ภาชนะที่ทำจากสแตนเลสหุบ ทองเหลืองหุบ พิวเตอร์บรอนซ์ แกะสลักที่ใช้ตกแต่งสถานที่ต่างๆ เป็นต้น

๔.๕ เซรามิก/เครื่องปั้นดินเผา หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่มีการนำวัสดุประเภทดินสอพอไปขึ้นรูปและนำไปเผาด้วยความร้อนสูง เพื่อเป็นภาชนะ ของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึกเช่น เบญจรงค์ ถ้วยชาม ภาชนะกระเบื้อง เซรามิก โอ่ง อ่าง กระจ่างต่างๆ เป็นต้น

๔.๖ เคหะสิ่งทอ หมายถึง ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก ที่มีวัสดุทำจากผ้ามีการตัดเย็บ เช่น ชุดเครื่องนอน พรมเช็ดเท้า ผ้าปูโต๊ะ ถูมือถักสำหรับทำการเกษตร เป็นต้น

๔.๗ อื่นๆ ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก หรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ใช้วัสดุอื่นใดนอกเหนือจาก ข้อ ๔.๑ –๔.๖ เช่น ทำจากพลาสติก เรซิน แก้ว เทียน รูปวาด เปเปอร์มาเช่กระจก ซีเมนต์ ต้นไม้มงคล ตู๊กตาจากดินไทย ผลไม้เผาตุ๋นกลั่น พระพุทธรูป เป็นต้น

๕.ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร หมายถึง ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรหรือมีสมุนไพรเป็นส่วนประกอบอาจใช้ประโยชน์ และอาจส่งผลต่อสุขภาพ ได้แก่ ยาจากสมุนไพร เครื่องสำอางสมุนไพร วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน เช่น น้ำยาล้างจานสมุนไพร สมุนไพรไล่ยุงหรือกำจัดแมลง และรวมถึงผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่ใช้ทางการเกษตร เช่น น้ำหมักชีวภาพ น้ำส้มควันไม้ เป็นต้น โดยประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร แบ่งเป็น ๓ กลุ่ม

๕.๑ ยาจากสมุนไพร

๕.๒ เครื่องสำอางสมุนไพร

๕.๓ วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน

มาตรฐานของกลุ่มอาชีพ

มาตรฐานของกลุ่มอาชีพ มีตัวบ่งชี้ในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และความเข้มแข็งของกลุ่ม/ องค์กร เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนา กลุ่ม ตามระบบมาตรฐานการพัฒนาชุมชน แบ่งเป็น ๓ ด้าน ซึ่งแต่ละด้านมีองค์ประกอบ ๓ องค์ประกอบ และมีตัวบ่งชี้แตกต่างกัน จำนวน ๒๗ ตัวบ่งชี้ ดังนี้

๑. ด้านบริหารงาน มี ๓ องค์ประกอบ ดังนี้

๑.๑ กองทุน มีตัวบ่งชี้ ได้แก่

๑) สมาชิกมีส่วนร่วมไม่น้อยกว่า ๗๐

๒) การบริหารเงินทุนจัดสรรได้ชัดเจนอย่างมีระบบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และยึดหลัก

ธรรมาภิบาล

๓) การควบคุมงานอย่างมีระบบ

๑.๒ กฎระเบียบ มีตัวบ่งชี้ ได้แก่

๑) ที่มา สมาชิกมีส่วนร่วม และเป็นลายลักษณ์อักษร

๒) องค์ประกอบครอบคลุม ทันทสมัย เป็นปัจจุบัน

๓) มีการประกาศใช้และนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้อง

๑.๓ กิจกรรมของกลุ่ม มีตัวบ่งชี้ ได้แก่

๑) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์กลุ่ม ไม่ผิดกฎหมาย และกฎระเบียบของกลุ่ม รวมทั้งศีลธรรมอันดี

๒) กิจกรรมทำต่อเนื่อง/ ก้าวหน้า/ สำเร็จ

๓) มีแผนการจัดสวัสดิการเพื่อสมาชิก/ ชุมชน สามารถดำเนินการตามแผน ได้อย่างน้อย ๓ เรื่อง

๒. ด้านบริหารคน มี ๓ องค์ประกอบ ดังนี้

๒.๑ กรรมการ มีตัวบ่งชี้ ได้แก่

๑) คณะกรรมการต้องมาจากการเลือกตั้งของสมาชิก และ/หรือแต่งตั้งตามระเบียบฯ

๒) การทำงานตามบทบาทหน้าที่ (ทั้งคณะ)

๓) มีแผนปฏิบัติการของคณะกรรมการชัดเจน

๒.๒ สมาชิก มีตัวบ่งชี้ ได้แก่

๑) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม

๒) ปฏิบัติตามกฎระเบียบกลุ่ม

๓) กลุ่มมีสมาชิกเพิ่มขึ้น

๒.๓ คนในชุมชน มีตัวบ่งชี้ ได้แก่

๑) คนในชุมชนรู้ว่ามียุทธศาสตร์ และให้การยอมรับ

๒) คนในชุมชนสนับสนุนกลุ่ม (ร่วมทำกิจกรรม/ เข้าเป็นสมาชิกเพิ่ม)

๓) มีการแลกเปลี่ยน รับฟังข้อคิดเห็นคนในชุมชน และนำมาปรับปรุงการทำงาน

๓. ด้านบริหารผลประโยชน์ มี ๓ องค์ประกอบ

๓.๑ ผลประโยชน์ต่อสมาชิก

๑) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และระเบียบฯ

๒) การจัดสรรทั่วถึง/ เป็นธรรม/ หลากหลายรูปแบบ

๓) ถูกต้องตามระเบียบ (พัฒนาสมาชิก/ การเรียนรู้/ เพิ่มศักยภาพ)

๓.๒ ประโยชน์ต่อกลุ่ม

๑) มีการดำเนินการของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ

๒) มีการประกันความเสี่ยง

๓) พัฒนาขีดความสามารถของกรรมการและสมาชิก

๓.๓ ผลประโยชน์ต่อชุมชน มีตัวบ่งชี้ ได้แก่

๑) กิจกรรมดูแลคนในชุมชน

๒) กิจกรรมสาธารณประโยชน์ (กิจกรรมชุมชน/ โครงสร้างสาธารณะ)

๓) ดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ

การจัดตั้งและพัฒนา กลุ่มอาชีพให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ มีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ ดังนี้

๑. ด้านผู้นำ

- ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ในการจัดการธุรกิจ
- การกระจายอำนาจของผู้นำ

๒. ด้านสมาชิก

- ความรู้ ทักษะ และ ประสบการณ์
- จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม
- การส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิก

๓. ด้านวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

- มีการกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกัน
- ความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์กลุ่มของสมาชิก
- ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์
- วัตถุประสงค์สอดคล้องกับสมาชิกกลุ่ม

๔. ด้านบริหารจัดการกลุ่ม

- การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่ม
- การมีกิจกรรมกลุ่มอย่างต่อเนื่อง
- การแบ่งปันผลประโยชน์ของกลุ่ม
- การมีกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- การมีกฎระเบียบกฎกติกาที่เป็นที่ยอมรับของทุกคน
- จำนวนสมาชิกที่พอใจในการได้รับผลประโยชน์

๕. ด้านการสื่อสารภายในกลุ่ม

- ความถี่ของการสื่อสาร/ การประชุมกลุ่ม
- รูปแบบการสื่อสารของกลุ่ม

๖. ด้านผลผลิต ผลงานของกลุ่ม

- ปริมาณผลผลิต ผลงานได้ตามเป้าหมาย
- คุณภาพผลผลิต ผลงานได้ตามเป้าหมาย
- ความหลากหลายของผลผลิต
- การพัฒนาต่อยอดของผลผลิต

๗. ด้านเงินทุนในกลุ่ม

- จำนวนเงินทุนหมุนเวียนในกลุ่ม
- จำนวนการถือหุ้นของสมาชิก

ภาคผนวก

ตัวอย่างระเบียบกลุ่มอาชีพ.....

หมวดที่ ๑ ข้อความทั่วไป

ข้อ ๑ ชื่อระเบียบข้อบังคับนี้เรียกว่า ระเบียบข้อบังคับกลุ่มอาชีพ .....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ..... จังหวัด.....

ข้อ ๒ ที่ตั้งกลุ่ม ตั้งอยู่ที่ .....ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

ข้อ ๓ ระเบียบข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ .....เดือน ..... พ.ศ.....

หมวดที่ ๒ วัตถุประสงค์

ข้อ ๔ กลุ่มอาชีพ .....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ..... จังหวัด..... จัดตั้งขึ้นโดยมี

วัตถุประสงค์เพื่อ

๔.๑ เพื่อส่งเสริมให้ครัวเรือนสมาชิกชุมชนมีการรวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ และก่อให้เกิดรายได้อย่างต่อเนื่อง

๔.๒ เพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถ ในด้านการผลิต การตลาด และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อก้าวไปสู่การเป็นผู้ประกอบการชุมชน

๔.๓ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสมาชิกตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หมวดที่ ๓ สมาชิกภาพ

ข้อ ๕ คุณสมบัติของสมาชิก

๕.๑ เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาและถิ่นอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ตำบล ซึ่งเป็นที่ตั้งกลุ่มอาชีพ

๕.๒ มีความรู้ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกลุ่ม ประกอบอาชีพ

ประเภทเดียวกัน และสนใจงานพัฒนาอาชีพของกลุ่มอย่างจริงจัง

๕.๓ เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบและข้อตกลงของกลุ่ม

๕.๔ เป็นผู้ที่คณะกรรมการบริหารกลุ่มฯ ได้มีมติเห็นชอบให้รับเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม

ข้อ ๖ การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

๖.๑ ต้องยื่นคำขอตามแบบใบสมัครของกลุ่ม

๖.๒ ต้องชำระค่าสมัคร/ ค่าธรรมเนียม จำนวน ..... บาท

๖.๓ ค่าสมัคร/ ค่าธรรมเนียม ผู้สมัครเป็นสมาชิกจะเรียกคืนไม่ได้ ไม่ว่าด้วยเหตุใด

ข้อ ๗ หน้าที่ของสมาชิก

๗.๑ เข้าใจบทบาทหน้าที่ของสมาชิกและคณะกรรมการ กฎ กติกา ระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่ม ตลอดจนวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่ม

๗.๒ การเข้าร่วมประชุมกลุ่ม และร่วมแสดงความคิดเห็น

๗.๓ ร่วมรับรู้แผน/ กิจกรรมของกลุ่ม รู้ปัญหา ร่วมแก้ปัญหา ร่วมรับผิดชอบ

๗.๔ กระตุ้นให้ผู้นำกลุ่ม และเพื่อนสมาชิกปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เกิดประโยชน์
ต่อกลุ่มและสังคม

๗.๕ ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง
หรือขยายกิจกรรมให้กว้างขึ้น

ข้อ ๘ การพ้นจากสมาชิก

๘.๑ ตาย

๘.๒ ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการบริหารกลุ่ม

๘.๓ ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง สองในสาม ของผู้เข้า
ประชุม

ข้อ ๙ การลาออกและให้ออกจากสมาชิก

๙.๑ การลาออกให้ทำหนังสือยื่นต่อคณะกรรมการบริหารกลุ่ม

๙.๒ หากมีหนังสือ ผู้ประสงค์จะลาออกต้องชำระหนี้ ที่ตนยังผูกพันต่อกลุ่ม

ข้อ ๑๐ การให้ออกจากสมาชิก

หากสมาชิกจงใจฝ่าฝืน ระเบียบข้อตกลง มติของกลุ่ม หรือแสดงตนเป็น
ปรปักษ์ หรือไม่ให้ความช่วยเหลือ ความร่วมมือแก่กลุ่ม ไม่ว่าจะด้วยประการใดๆ

หมวดที่ ๔ เงินทุนของกลุ่ม

ข้อ ๑๑ การแสวงหาเงินทุนของกลุ่ม

๑๑.๑ รับเงินค่าหุ้น สมาชิกทุกคนต้องลงหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น และลงหุ้นได้
มากที่สุดไม่เกิน ..... หุ้น หนึ่งหุ้นเท่ากับ ..... บาท ในกรณีที่มีสมาชิกจะขอเพิ่มหรือลด
จำนวนหุ้นที่มีอยู่ในกลุ่มให้นำเข้าที่ประชุมใหญ่สมาชิก โดยมติที่ประชุมใหญ่ให้ถือสอง
ในสามของที่ประชุมเป็นที่สุด และในกรณีที่สมาชิกที่มีหนี้สินต่อกลุ่ม และหนี้สินอัน
เกิดจากการค้าประกัน ซึ่งมีมูลค่าเท่ากับหุ้นที่ตนถืออยู่ สมาชิกจะถอนเงินค่าหุ้นไม่ได้

๑๑.๒ เงินอุดหนุนจากส่วนราชการ องค์กรเอกชน และผู้มีจิตศรัทธา

๑๑.๓ เงินรายได้อื่นๆ เช่น การจัดกิจกรรมของกลุ่ม การกู้ยืม

หมวดที่ ๕ การดำเนินงานของกลุ่ม

ข้อ ๑๒ เพิ่มพูนทักษะแก่สมาชิก มุ่งหวังให้สมาชิกเกิดความชำนาญสูงสุด พร้อมทั้งจะ
ประกอบการในกิจกรรมนั้นๆ

ข้อ ๑๓ ดำเนินกิจกรรมในอาชีพให้เกิดซึ่งผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้
เกิดแก่กลุ่มสมาชิกกลุ่ม และชุมชน โดยกิจกรรมของกลุ่ม ประกอบด้วย การส่งเสริม
การผลิต การจำหน่าย การเสริมสร้างความรู้ การออม การกู้เงินของสมาชิก การ
แสวงหาเงินทุน และการจัดร้านค้าสวัสดิการ ฯลฯ

หมวดที่ ๖ คณะกรรมการบริหารกลุ่ม

ข้อ ๑๔ คณะกรรมการประกอบด้วย

๑๔.๑ คณะกรรมการอำนวยการ (ประธาน,รองประธาน,เลขาธิการ
ประชาสัมพันธ์ และเหรัญญิก)

๑๔.๒ คณะกรรมการฝ่ายผลิต

๑๔.๓ คณะกรรมการฝ่ายควบคุมคุณภาพ

๑๔.๔ คณะกรรมการฝ่ายตลาด

๑๔.๕ คณะกรรมการฝ่ายการเงิน

ข้อ ๑๕ ที่ปรึกษา คณะกรรมการบริหารมีอำนาจที่จะเชิญบุคคลภายนอก ซึ่งมีคุณสมบัติ ความรู้ความสามารถเฉพาะสาขา และมีความเหมาะสม เป็นที่ปรึกษาของกลุ่ม เพื่อ แนะนำหรือให้ความเห็นในการดำเนินงานทั่วไปของกลุ่ม

ข้อ ๑๖ คุณสมบัติของกรรมการ

๑๖.๑ เป็นสมาชิกกลุ่ม

๑๖.๒ สมาชิกที่เคยถูกถอดออกจากตำแหน่งจากคณะกรรมการบริหารไม่ว่า คณะใด จะไม่มีสิทธิ์รับเลือก เป็นกรรมการอีกภายในกำหนด ๑๒ เดือน นับแต่ วันถูกถอดถอน

ข้อ ๑๗ กำหนดเวลาของกรรมการ กรรมการแต่ละคนมีอายุการเป็นกรรมการได้ คราวละ.....ปี กรรมการที่ออกตามวาระมีสิทธิ์ได้รับเลือกให้เข้ามาเป็นกรรมการได้อีก

ข้อ ๑๘ การออกจากตำแหน่งกรรมการ

๑๘.๑ ตาย

๑๘.๒ ออกตามวาระ

๑๘.๓ ลาออกโดยทำหนังสือยื่นต่อคณะกรรมการบริหารและได้รับอนุมัติแล้ว

๑๘.๔ ขาดจากสมาชิกภาพ

๑๘.๕ ขาดจากการประชุมกรรมการสามครั้งติดต่อกัน โดยไม่ชี้แจงเหตุผล ที่สมควรให้ที่ประชุมทราบที่ประชุมใหญ่มีมติถอดถอนรายบุคคลหรือทั้งคณะ

ข้อ ๑๙ อำนาจหน้าที่ของกรรมการ คณะกรรมการบริหาร

มีหน้าที่รับผิดชอบในนโยบายของกลุ่มโดยตรงต่อสมาชิกและมีหน้าที่ดูแลให้ กิจกรรมของกลุ่มดำเนินไปตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่มและทำหน้าที่ตัวแทนของ กลุ่ม ให้คณะกรรมการบริหารมีอำนาจที่จะกำหนดระเบียบต่างๆ โดยความเห็นชอบ และมติของที่ประชุมใหญ่สมาชิกในการประชุมครั้งแรกของคณะกรรมการบริหาร ให้ กำหนดยี่สิบวันนับแต่วันได้รับเลือกตั้งเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณของกลุ่ม แผนการดำเนินงานและตั้งงบประมาณรายรับ- รายจ่ายของกลุ่ม การจัดสรรผลกำไร ข้อ ๒๐ การประชุมคณะกรรมการ

คณะกรรมการสามารถเรียกประชุมได้ตามความจำเป็น แต่ต้องมีการประชุม อย่างน้อยเดือนละครั้ง ตามวัน เวลา และสถานที่ผู้มีหน้าที่นัดการประชุมกำหนด และ คณะกรรมการกำหนดให้มีการประชุมสมาชิก อย่างน้อย ปีละ ๑ ครั้ง ตามมติที่ ประชุมคณะกรรมการ

หมวดที่ ๗ การแก้ไขหรือเพิ่มเติมระเบียบข้อบังคับ

ข้อ ๒๑ระเบียบข้อบังคับนี้ สามารถปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมได้โดยมติที่ประชุม
คณะกรรมการ เกินครึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการ

หมวดที่ ๘ บทเฉพาะกาล

ข้อ ๒๒ให้ประธานคณะกรรมการอำนวยการเป็นผู้ลงนามในระเบียบข้อบังคับและมีผลบังคับใช้ในวันที่ประธานลงนาม

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน ..... พ.ศ.....

(ลงชื่อ).....

(.....)

ประธานกลุ่มอาชีพ .....

คำขอจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพ
ตามแนวทางสัมมาชีพชุมชน

เขียนที่ .....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ. ....

เรื่อง ขอจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพ

เรียน นายอำเภอ.....

ข้าพเจ้า (นาย,นาง,นางสาว,.....) ..... อยู่บ้านเลขที่ .....
หมู่ที่ ..... ถนน ..... ตำบล ..... อำเภอ ..... จังหวัด ..... ขอ
จดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพ(ระบุชื่อกลุ่ม).....
ที่ตั้งเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....ตำบล ..... อำเภอ.....
จังหวัด ..... โทรศัพท์.....โทรสาร.....
จำนวนสมาชิกร่วมก่อตั้งจำนวน.....คน รวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรม ...(ระบุกิจกรรม/ผลผลิต/ผลิตภัณฑ์)...

การเกษตร คือ.....

การแปรรูป คือ.....

ท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ.....

อื่นๆ ระบุ.....

พร้อมนี้ได้แนบหลักฐาน ดังนี้

บันทึกการประชุมฯ จำนวน ๑ ชุด

ข้อบังคับกลุ่ม จำนวน ๑ ชุด

รายชื่อคณะกรรมการกลุ่ม จำนวน ๑ ชุด

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม จำนวน ๑ ชุด

แผนงาน/กิจกรรมกลุ่ม จำนวน ๑ ชุด

หลักฐานประธานกลุ่ม (สำเนาบัตรประชาชนและทะเบียนบ้าน) จำนวน ๑ ชุด

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

วันที่ .....

/ส่วนเจ้าหน้าที่...

-๒-

ส่วนเจ้าหน้าที่

ส่วนที่ ๑ รับรองการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพ กลุ่ม.....และ
ตรวจสอบเอกสารถูกต้อง

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

วันที่ .....

ส่วนที่ ๒ ผลการอนุมัติการจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพ

- อนุมัติการจดทะเบียน เมื่อวันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....
ทะเบียนกลุ่ม เลขที่ .....
- ไม่อนุมัติ เพราะ .....

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

วันที่ .....

หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพ

.....

หนังสือสำคัญฉบับนี้ให้ไว้แก่

กลุ่มอาชีพ.....

ที่ตั้ง : เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์ : .....โทรสาร : .....E - mail address:.....

เพื่อเป็นหลักฐานว่า ได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพ

ตามโครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ทะเบียนเลขที่.....

ให้ไว้ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงชื่อ.....นายทะเบียน

(.....)

ตำแหน่ง.....

ชื่อหนังสือ : แนวทางการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ

ที่ปรึกษา

นายอภิชาติ โตดิลกเวชช์	อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
นายทวีป บุตรโพธิ์	รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
นายโชคชัย แก้วป่อง	ผู้อำนวยการสำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน

คณะผู้จัดทำ

นางวรรณมา ลิมพานิชย์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน
นางสาวธวัลรัตน์ เดชบุญมา	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
นางสมพิศ ปูนจตุรัส	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
นางสาวพิมพ์ชนา พิชาพันธ์โกคิน	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
นายอรรถวิทย์ สุนทรพานิชกิจ	เจ้าพนักงานโสตทัศนศึกษาปฏิบัติงาน

ออกแบบปก

นายอรรถวิทย์ สุนทรพานิชกิจ	เจ้าพนักงานโสตทัศนศึกษาปฏิบัติงาน
----------------------------	-----------------------------------

จัดทำโดย

กลุ่มงานส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕ ถ.แจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ